

Brífing 29.11.2021 – plošné zatváranie škôl, organizácie venujúce sa výchove a vzdelávaniu detí a mládeže a duševnému zdraviu detí a mládeže:

ZÁZNAM brífingu: <https://www.facebook.com/ipcko/videos/657580695247341>

Podklady pre médiá:

Na deti a školy sme najprísnejší a zase chceme, aby práve oni chránili iné vekové skupiny ľudí. Európa školy nezatvárala v 2. vlne a nerobí to ani dnes! V Rakúsku už vidíme, že týždeň po zavedení lockdownu s otvorenými školami začali výrazne klesať počty pozitívnych. Vidíme, že lockdown s otvorenými školami funguje a presne to sme videli v Európe už minulý školský rok. Čelíme dnes rovnakej situácii ako európske krajiny - rastu pozitívity detí, ani krajiny, ktoré majú ďaleko viac prípadov pozitívnych detí v populácii školy nezatvárajú.

Nezatvárať školy odporúča opäť tak ako už v 2. vlne aj dnes WHO („Veda musí prekonať politiku a dlhodobé záujmy detí musia zostať prioritou – najmä teraz, keď množstvo krajín zaznamenáva prudký nárast prenosu. Máme efektívnejšie nástroje na riešenie tohto nárastu ako zatváranie škôl“: <https://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2021/whoeurope-keep-schools-open-this-winter-but-with-precautions-in-place>) i posledné vedecké štúdie: (nezatvárajme školy a berme pri rozhodovaní do úvahy nielen covid-19, ale aj dlhodobé ekonomické a psychosociálne dopady ako zhoršenie duševného zdravia, depresie, úzkosti, nadužívanie drog, domáce násilie, zneužívanie detí, nárast obezity a pd. <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-021-12082-z>)

Od pondelka 29.11.2021 sme sprísnilí na Slovensku pravidlá pre podniky – pre zamestnancov platí O/T/P režim pri vstupe na pracovisko, pričom test dospelým platí 7 dní. V rovnakom režime fungujú školy – deti sú niektoré očkované, mnohé covid-19 prekonali a rovnako sa testujú, pričom ministerstvo školstva od pondelka ešte sprísnilo opatrenia – celá trieda má zostať v karanténe po jednom pozitívnom AG teste. Keď zoberieme do úvahy, koľko dlho sa dnes čaká na PCR test, znamená to, že už teraz sme voči deťom veľmi prísni aj pri trvaní karantény – triedy kvôli jednému pozitívnemu Ag testu môže byť doma aj dva týždne.

CITÁTY A STANOVISKÁ:

„Argumentom je, že školy treba zatvoriť, lebo deti šíria nákazu. **Správne otázka stojí - majú byť zase zatvorené práve deti, aby prípadne niekoho nenakazili?** Lockdown máme kvôli nemocniciam a deti nemocnice nezahlcujú (od 23.8. predstavuje veková skupina 0-20 rokov 3,7 % hospitalizovaných). Dospelých 10 mesiacov(!) v posledných dvoch rokoch chránili, boli doma a vírus sme im prinášali domov my dospelí. **Dnes je našou morálnou povinnosťou „vrátiť požičané“, obmedziť našu mobilitu, aby deti mohli chodiť do školy. Za prísnych podmienok môžu 3 týždne chodiť do školy, potom budú 3 týždne doma cez prázdniny.** Sústreďme sa na to, aby sme nastavili pravidlá tak, že sa školy a krúžky otvorili ako prví a nezopakujeme situáciu pred rokom, keď sme vianočným uvoľnením spôsobili, že deti išli do školy v apríli,“ hovorí Andrea Hajdúchová z Dajme deťom hlas.

„Psychológovia z OZ IPčko prevádzkujú viaceré služby pomoci v krízových situáciách. Od začiatku pandémie sme uskutočnili 110 000 kontaktov. 74% všetkých kontaktov bolo s mladými ľuďmi do 30 rokov, 38% všetkých kontaktov bolo s deťmi a mladými ľuďmi do 18 rokov. Najčastejšie prosby o pomoc na linkách pomoci IPčko.sk, Dobrá linka a na Krízovej linke pomoci boli o pocitoch osamelosti a o strachu (18,5%), o myšlienkach na ukončenie života (12%), o sebapoškodzovaní (7%), ktoré v dôsledku pandémie, lockdownu a zatvorených škôl stúplo práve skupine mladých ľudí, zaznamenali sme približne 35% nárast depresívnych symptómov a mnoho mladých ľudí hovorí s odbornými poradcami o strate blízkych, strachu z ohrozenia a nákazy Covid -19. **Aktuálne na našich linkách pomoci a v krízových službách zaznamenávame obrovský nápor žiadostí o pomoc aj zo strany zdravotníkov. Každým dňom sa dopyt po službách pomoci zvyšuje. Z našich skúseností z prvej a aj druhej vlny pandémie vieme, že uzavretím škôl sa výrazne zvýši počet kontaktov najmä zo strany mladých ľudí, ktorí nemajú dostatok zručností, aby to zvládli aj napriek tomu, že sa to už deje niekoľkokrát. Sú z toho unavení, vyčerpaní a bytostne potrebujú pomoc. Systémy podpory duševného zdravia žiakov a študentov nie sú na túto situáciu pripravené. Negatívne následky izolácie najmä v citlivom veku adolescencie sú z našich skúseností obrovské a nemáme adekvátne pripravený systém postcovidovej starostlivosti na elimináciu týchto sekundárnych pandemických dopadov. Z ich výpovedí na linkách pomoci vieme, že sa boja, že sú existenciálnym ohrozením ich rodín a zároveň pociťujú výčitky svedomia, pretože v školách a medzi rovesníkmi chcú a potrebujú**

byť. Vnímajú, že pandémiu nemajú v rukách a nemôžu ovplyvniť, rozhodnutia rodičov, dôležitých dospelých a už vôbec nie rozhodnutia zodpovedných lídrov krajiny. Mladí ľudia potrebujú svoje vývinové potreby realizovať v kolektívoch, len v tomto období a v tomto špecifiku priestore môžu získať zručnosti, schopnosti a kompetencie, ktoré budú potrebovať v ďalších vývinových obdobiach a v živote. Škola, je ten dôležitý priestor, kde môžu ventilovať svoje strachy, nájsť podporu, porovnávať sa a budovať svoju identitu. Veľmi prosíme lídrov zodpovedných za vedenie krajiny, aby urobili všetko preto, aby boli v bezpečí a mohli sami zdravo realizovať svoje základné vývinové potreby tam, kde je to prirodzené.

Ak náročnosť pandemickej situácie nedovolí, aby boli školy pre deti a mladých ľudí otvorené, prosíme o posilnenie služieb pomoci a okamžité otvorenie škôl pri náznakoch zlepšenia pandemickej situácie. Zvážte aj fakt, či je nutné zatvoriť všetky školy, ak je pedagogický zbor zaočkovaný a nie je aktuálne žiadna trieda v danej škole v karanténe. **Prosíme v mene mladých ľudí, zatvorte školy ako posledné a otvorte ich ako prvé,**" hovorí Marek Madro z OZ Ipčko.

Minulý školský rok by sa nemal zopakovať. Tentokrát by sme sa mali naozaj postarať o to, aby sme deťom zabezpečili ich ústavné právo na vzdelávanie. Už teraz nemajú možnosť zúčastňovať sa žiadnych mimoškolských aktivít. Škola pre deti znamená ďaleko viac ako len zdroj informácií. Dištančné vzdelanie tieto potreby nedokáže zabezpečiť. **Nehovoriac o tom, že dištančné vzdelávanie je pre mnohé deti nedostupné.** Pre väčšinu detí z marginalizovaných rómskych komunit je škola jediné miesto, kde dostanú okrem iného jedno teplé jedlo denne. Ako spoločnosť im môžeme pomôcť tým, že sa dáme zaočkovať," Andrea Erdárová, Nadácia otvorenej spoločnosti:

„Deti a dospelajúcich nemôžeme vychovávať v teráriách dištančného vzdelávania a v atmosfére, že sa na nič nedá spoľahnúť. Vyberám som dva výroky dospelajúcich, ktorých názory aktuálne v štúdiu zisťujeme a v ktorých zaznieva obava, že “to nikdy neprestane”, “že budú stále zavretí” (sľuby neplatia, zase nás zavrú a neatvorí) a uvedomenie, že im chýba energia, ktorú čerpajú zo živých kontaktov (už to nevládneme ak sa to zopakuje zas): “Niesla som to strašne. Ja som proste mala také depky, psychiku som úplne mala z toho ..., lebo som sa bála, že to v živote neprejde, že to už budeme mať navždy, že budem zavretá ...”

“Ja som napríklad mala taký deň, keď sme v septembri nastúpili, síce sme chodili iba pár týždňov, lebo prišla tá zlá vec. Keď sme prišli, asi tak týždeň sme chodili do školy, mali sme hodiny s triednym, spoznávali sme sa, smiali, lebo náš triedny je super a ide z neho taká energia, ktorú sme nemali za ten čas, čo sme boli doma. Čo sa týka tých koronových prázdnin, čo je v úvodzovkách myslené. Že sme videli tú energiu, ktorú sme za ten čas, čo sme boli doma nevideli, nemohli sme ju cítiť...” A dodám len, prosím rozmyšľajte čo hovoríte, lebo oni Vás stále počujú a počujú. Nie oni sú zdrojom problému, nie oni sú za súčasnú situáciu zodpovedné,” hovorí Prof. Andrea Madarasová Gecková, PhD, Národná koordinátorka medzinárodnej štúdie Health Behaviour in School-Aged Children.

„Sme si plne vedomí, že situácia je vážna a v niektorých regiónoch priam alarmujúca, ale pripomíname, že zatvorenie škôl ako riešenie sme ako spoločnosť po skúsenosti z 2. vlny zavrhlí práve preto, že nič v praxi nevyriešilo. Naopak, dramaticky komplikovalo život rodičom, ktorí často nevedia alebo nemôžu sklbiť všetky povinnosti, ktoré takáto situácia na nich kladie, a síce byť rodičom, učiteľom aj zamestnancom. Rodičia aj deti potom trpia psychicky aj ekonomicky, nakoľko za čas strávený doma väčšina rodičov nie je plne kompenzovaná formou PN či OČR. Preto vyzývame, aby sme sa držali príslubu zatvárať školy plošne až v prípade, keď ostatné opatrenia zlyhajú a kým sa to dá, snažili sa postupovať lokálne, teda v zmysle Covid automatu,“ hovorí Matej Stučka z OZ Rodičia.sk

„Boli to práve deti, ktoré nás dospelých v posledných dvoch vlnách chránili, lebo boli doma, častokrát samé, lebo nemali s kým byť. Naše deti sa pozerali na chaos v nariadeniach, ako má naša spoločnosť nastavené priority a čo je schopná otvoriť skôr ako školy. Do dnešného dňa MŠVVaŠ SR nezabezpečilo príspevok na počítače a internet rodinám, aby sa deti mohli učiť z domu. Popritom s týmto vyhlásením minister školstva vyšiel už v prvej vlne. A ak online vyučovanie je, tak ho nenapĺňajú ho všetky školy rovnako. A rodičia sú enormne zaťažovaní, nakoľko sa z nich museli stať aj učители a vysvetľujú učivo doma,“ hovorí Eva Marková z OZ Jeden rodič.

„Organizácie poskytujúce voľnočasové aktivity pre deti a mládež sme už obetovali pandémie a zdraviu, ale myslíme si, že školy by mali zostať otvorené. Ako nám vychádza z výskumov a z konzultácii mladí ľudia cítia citovú depriváciu, sú ochudobnené o voľnočasové aktivity, o kontakty, ktoré tu majú. **Myslíme si, že školy by mali byť zatvárané individuálne, podľa individuálnej situácie na školy na základe rozhodnutia hygienikov. Nerobme z detí obeť pandémie,**“ hovorí Juraj Lizák z Rady mládeže Slovenska.

„**V mene Asociácie školskej psychológie vítame vzniknutú iniciatívu, ktorá negeneralizuje pandémiu na všetky deti a mladých ľudí ako zdroje šírenia nákazy v domácnostiach.** V mene našich každodenných klientov, teda všetky deti, žiakov a študentov, prosíme o citlivý prístup ako pomenovávame a ľahko v globále detekujeme kto môže za šírenie pandémie. Len my dospelí, máme v rukách dodržiavanie dohodnutých pravidiel, ktoré dokážu chrániť naše zdravie. Predovšetkým za pandemické obdobie pracujeme s výrazne zhoršeným duševným stavom detí a mladých ľudí v mnohých oblastiach (somatická-problémy so spánkom, narušenie biorytmu a ďalšie, kognitívna - problémy s pozornosťou, s krátkodobou pamäťou, emocionálna, osobnostná - sebadôvera , sebaopoznanie...) a zaznamenávame neporovnateľný nárast potreby odborných intervencií. V drvinej väčšine vzniknuté ťažkosti sú dôsledkom plošne zatvorených škôl na niekoľko mesiacov . V školskom roku 2020/2021 sme mali v niektorých okresoch nepretržite zatvorené školy viac ako 5 mesiacov. Zatvorená škola neznamena oddych ani pre učiteľov, ktorí rovnako potrebujú našu podporu a ocenenie. Vnímame strach rodičov a ich detí pred ochorením alebo očkovaním . Vnímame vyjadrenia politikov s podobným naratívom. Je v poriadku mať strach. Zároveň, vieme s ním pracovať , zmierniť jeho dopad a podporiť tak systém žiaci-učitelia-rodičia,“ hovorí Lucia Košťálová z Asociácie školských psychológov.

„Kto volá po zatváraní škôl, nech sa do nich vráti, aby pochopil, alebo sa naučil na hodinách biológie, že ten vírus tu už bude navždy a nikto nevie ako bude mutovať. **Neviem si predstaviť zatváranie škôl, kvôli delte, keď už vieme, že tu máme omikron, kde je naivné si myslieť alebo dúfať, že Slovensko obide.** Deti sú naša budúcnosť, a majú ústavné právo na vzdelanie,“ Martina Le Gall Maláková, Industry Innovation Cluster Slovakia